

ΑΡΤΕΜΙΣ. Σύμβολον Ἀρκαδίας. (*Ιδε σελ. 522.)

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Συνίχεα. *Ιδε φυλλάδ. 114.)

Καὶ ἀγαπῶσι μὲν οἱ Γάλλοι τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας, ἀγαπῶσιν ὅμως καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν; Εἰς ταύτην τὴν ἐρώτησιν ἀπεκρίθη ἄλλοτε ἐπίσημος τῆς Γαλλίας δημοσιογράφος, ὁ K. Duvergier de Hauranne. « La mode, ἔγραψε τὸ 1834 ἔτος ἐν τῇ Revue des Deux Mondes, avait pris les Grecs sous sa protection en 1824, et la mode se retirait d'eux et les déclarait surannés en 1834. » Εἰμεθα ἄρα καὶ ἡμεῖς ἐνδύμα, τὸ ὁποῖον ἀξιοῦσι νὰ κόπτωσι, νὰ ράπτωσι καὶ νὰ φορῶσιν ἄλλοι, ποτὲ μὲν κοντὸν ποτὲ δὲ μακρὸν, κατὰ τὴν ὁρεξίν των, ὅπως ἐλεγεν ἄλλοτε ὁ Montaigne κατακρίνων τὴν ἀστυσίαν τῶν ἰδίων συμπολιτῶν. « Quand il portoit le busc de son pourpoint entre les mammelles, il maintenoit, par vifves raisons, qu'il étoit en son vray lieu: quelques années apres, le voyia avallé jusques entre les cuisses; il se mocque de son autre usage, le treuve inepte et insupportable. » Εἰς τὰς ὀλίγας ἐκείνας λέξεις τοῦ Γάλλου δημοσιογράφου περιέχε-

ται ὁλόκληρος ἡ ἱστορία τῶν σχέσεων τῆς Δύσεως πρὸς ἡμᾶς. Ἐπὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, ὀλίγα μόνον ἔτη μετὰ τὸ τέλος τοῦ μεγάλου ἡμῶν ἀγῶνος, λησμονήσαντες καὶ αὐτὰ τῶν Ἑλλήνων τὰ τρόπαια, ἔγραψαν ὅτι « ἡ δημιουργία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ὑπῆρξεν ἐλπίς θεμελιωθεῖσα ἐπὶ ἀνκμνήσεων » (α). Καὶ οὕτω τὸ Μεσολόγγιον, ἡ Χίος, ἡ Ἀράχουβα, ὁ Καφηρές, τὰ Ψαρᾶ, καὶ τόσα ἄλλα μέρη μαρτυρήσαντα τὰ παθήματα, τὴν γενναϊότητα καὶ τὴν φιλοπατρίαν ἡμῶν ἐξηλείφοντο διαμιάς! Ὁμολογῶ ὅτι μετὰ τὸν πόλεμον ἐκεῖνον ἐκόπασεν ἡ καθ' ἡμῶν τρικυμία, ἐν τῇ Γαλλίᾳ μάλιστα, ὅπου τὰ γενναῖα αἰσθήματα καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπικρατοῦσι πολλάκις καὶ αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος· ἀλλ' ὁ σάλος βομβεῖ εἰσέτι, διότι χεῖλη ἐμπαιγῇ ἡ μωρὰ ἀναρρίπιζουσιν αὐτόν. Συμβαίνει ὅμως περισφοτότερόν τι ἢ μᾶλλον λυπηρότερον· λησμονοῦντες ἐνίοτε τὴν ἡλικίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ οἱ πρὸς αὐτὴν εὐμενέστεροι, ἀποροῦσι μὲν διὰ τί δὲν ἐπραξε τοῦτο, παρὰ

(α) « Une espérance fondée sur un souvenir » *Ιδὲ ἐν τῇ Revue des Deux Mondes τὸ ἀρθρον τὸ ἐπιγραφόμενον « Le Roi Othon et la Grèce dans la question d'Orient, » ὑπὸ Eugène Forcade.

βλέπουν δὲ ὅτι ἐπρᾶξεν ἄλλο ἀναγκαιότερον ἢ σπουδαιότερον. Ἐὰν δὲ δὲν λανθάνωμαι, καὶ ἂν πρέπη νὰ συμπεράνω ἐξ ὧν ἤκουσα ἢ ἀνέγνων, εἰμὴ διόλου, τούλάχιστον πολλὰ ὀλίγον ἐπανωρθώθησαν αἱ περὶ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν ἐσφαλμέναι ἰδέαι ἐκ τῆς πανστρατιάς τοῦ 1854 ἔτους· διότι τὰ αὐτὰ καὶ λέγονται καὶ γράφονται, ἀντιγράφοντος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ ἐνὸς τῶν ἄλλων ἀδασανίστως. Ἄλλοτε, ἐπὶ Pouqueville, φέρ' εἰπεῖν, καὶ Cousinery καὶ Eton, αἱ περὶ ἡμῶν κρίσεις ἦσαν δικαιότεραι, διότι ἐξέδιδον αὐτὰς ἀφοῦ πρῶτον ἐσπούδαζον μετὰ πλείονος ἐπιστάσεως τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος· ἡ διπλωματία ὁμῶς φαίνεται ἀείποτε κακὴν ἔχουσα προαίρεσιν πρὸς αὐτό· διότι, ὡς μ' ἔλεγέ τις ἐπίσημος τῆς Γαλλίας πολιτικὸς ἀνὴρ, ὅλοι οἱ πρέσβεις, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει μάλιστα, ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης συστάσεως τῶν πρεσβειῶν, ἐπαναλαμβάνουσι τὰ αὐτὰ καθ' ἡμῶν.

Ἐν γένει ὁμῶς ἡ γνώμη φαίνεται, ὡς εἶπον, ἡπιωτέρα, καὶ μάλιστα ἐκείνων οὔτινες ἀγαπῶσι νὰ συναναστρέφονται τοὺς ἐν Παρισίοις Ἕλληνας. Δὲν ἐξετάζω ὅποιοι ἦσαν ἄλλοτε οἱ ἐκεῖ ἡμέτεροι σπουδασταί· σήμερον ὁμῶς τιμῶσι τὴν πατρίδα καὶ διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ διὰ τοῦ κοσμοῦ αὐτῶν πολιτεύματος. Εἶναι δὲ μέγας ὁ ἀριθμὸς ἐκ τε τῆς ἐλευθέρας καὶ τῆς δούλης Ἑλλάδος, καταγινόμενοι εἰς παντοίας ἐπιστήμας καὶ τέχνας, καὶ νομικὴν, καὶ ἱατρικὴν, καὶ γεωργίαν, καὶ ἀστρονομίαν, καὶ μηχανικὴν, καὶ φυσικὰς ἐπιστήμας, καὶ γλυπτικὴν, καὶ ζωγραφίαν, καὶ εἰς τὴν πλακουντοποιεῖν αὐτήν, ἢ καὶ τελειοποιῶντες τὰς ἐνταῦθα γενομένας σπουδὰς αὐτῶν. Καὶ ἐκ μὲν τῶν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἀξιοὶ σημειώσεως εἶναι οἱ υἱοὶ Νέγρη, οἱ ἀδελφοὶ Μαυροκορδάτου, ὁ Κωστής, ὁ Δεσποτόπουλος, ὁ Ζωχιὸς, ὁ Ῥάλλης, ὁ Τσιγαρᾶς, ὁ Πισπέρης, ὁ Γεωργαντᾶς, ὁ Σταυρίδης, ὁ Πατρινός, ἐκ δὲ τῆς δούλης οἱ ἀδελφοὶ Ἀριστάρχαι καὶ ἀδελφοὶ Καραθεοδωρῆ, καὶ ὁ ἐκ Ζακύνθου Στέφανος καὶ ἄλλοι. Ὁ Κ. Κόσος, ἔμπειρος ἄμα δὲ καὶ ἄπορος ἑρμογλόφος, εἴλκυσε διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τῶν ξένων τὴν προσοχήν. « Si vous jetez, ἔγραφεν ἡ Union τὴν 18 Ὀκτωβρ. 1858, un coup d'œil sur la Grèce, vous remarquerez des progrès plus étonnans encore. Les arts et les sciences sont partout cultivés avec autant d'ardeur que de succès, et j'ai lu sans surprise dans un de nos journaux artistiques que les amateurs parisiens et étrangers allaient visiter à l'envi le modeste atelier de la rue Cassette, où le sculpteur Cossios vient de placer la statue d'Homère considérée déjà comme un chef d'œuvre d'esthétique, à côté des bustes de Byron, de Fabvier, de Saint-Marc-Girardin et de quelques autres illustrations qui ont apporté à la Grèce le concours de leur plume et de leur épée. » Ὁ Π. Σκιαδόπουλος, οὔτινος τὰ ἔργα ἐκάλλυνον ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὴν *Πανδώραν*, ἐπανερχεται ταχέως εἰς τὰς Ἀθήνας φέρων τὴν τέχνην τῶν Γάλλων μετὰ τῆς ἀρχαίας πενίας αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ἔχουμεν ἐν Παρισίοις ἐκπρωσώπουσας τὴν Ἑλληνικὴν εὐ-

φυάν· ἡ Κ. Σομερίτου, κατανικήσασα δι' ἰδίας μεθόδου δεινὴν κατὰ τῶν μεταξοσκωλήκων ἐπιδημίαν, ἔτυχε δις τῶν ἐπαίνων τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀγρονομίας ὑπουργοῦ, ἐπιστείλαντος αὐτῇ ταῦτα· « Malgré les circonstances défavorables que cette éducation avait eues à subir, vous avez obtenu des résultats comparativement remarquables et exceptionnels. »

Καὶ ἄλλοι δὲ Ἕλληνες διαμένοντες ἐν Παρισίοις καὶ μετερχόμενοι ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα, οἷοι αἱ ἱατροὶ Ῥώτας καὶ Ζαμπάκος τοὺς ὁποίους δὲν εὐτύχησα νὰ γνωρίσω, ἀπαλαύουσι καλλίστης ὑπολήψεως. Ὁ γνωστὸς Μηνᾶς Μινωΐδης, εἰ καὶ πρεσβύτης καὶ ἄπορος, δὲν παύει ἀγωνιζόμενος καὶ γράφων. Ἐνῶ ἐτι ἤμην ἐκεῖ ἐδημοσίευσεν διὰ τοῦ τύπου δύο ἀνέκδοτα χειρόγραφα, τὸ περὶ *Γυμναστικῆς* τοῦ Φιλοστράτου, σοφοῦ Δημνίου ἀκμάσαντος τὴν Γ' ἑκατονταετηρίδα μ. Χ. καὶ διδάξαντος τὴν Ῥητορικὴν ἐν Ἀθήναις, καὶ τὸ κατὰ τῶν *Πλήθωνος* ἀποριῶν ἐπ' *Ἀριστοτέλει* Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου. Ὁ Πλήθων, ὅστις πρῶτον μὲν ὠνομάζετο *Γεμιστός*, ἐξελλήνισε δὲ μετὰ ταῦτα τὴν ἐπωνυμίαν ὅπως μάλιστα προσομοιάσῃ αὐτὴν πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος, ἦτο μέγας θιασώτης τῶν δογμάτων τοῦ φιλοσόφου τούτου, ἐνῶ ὁ Γεννάδιος, θεωρῶν τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Ἀριστοτέλους συμφωνότερον πρὸς τὴν θεολογίαν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀντεφέρετο πρὸς αὐτόν· διὰ τοῦτο ἔγραψε καὶ τὸ ἀνωτέρω πόνημα. Ὁ Πλήθων ἠθέλησεν ἀκολούθως νὰ δημιουργήσῃ νέαν θρησκείαν, τῆς ὁποίας τὰ δόγματα, τοὺς κανονισμούς, τοὺς ἔμνους καὶ πολλὰ ἄλλα εὐρίσκομεν, εἰ καὶ ἀτελῶς, ἐπειδὴ μέγα μέρος τοῦ πονήματος παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Γενναδίου τῷ πυρί, ἐν τῇ *Πλήθωνος νόμων συγγραφῇ*, ἣν ἀνέκδοτον τέως οὖσαν ἐξέδωκε περὶ τὰ τέλη τοῦ λήξαντος ἔτους ἐν Παρισίοις ὁ σοφὸς ἑλληνιστὴς Alexandre. Ἐκ ταύτης τῆς συγγραφῆς ἤρανίσθη, ὡς φαίνεται, τὰ πλεῖστα τῶν μετεωρολογημάτων αὐτοῦ καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς αἰρεσιάρχης Καίρης.

Φρονῶ ὁμῶς ὅτι πρὸς τὴν ἐνέργειαν ταύτην τῆς ἐν Παρισίοις Ἑλληνικῆς ἀποικίας ἀπαιτεῖται καὶ ἡ πρόνοια τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Δὲν ἀρκεῖ νὰ καυχᾶται ὅτι ἔχει καὶ εἰς τὰς ἐσχάτας τῆς γῆς ἐμπόρους καὶ λογίους καὶ ναύτας· πρέπει αὐτὴ νὰ κρατῇ καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ πανταχοῦ τὴν σημαίαν τῆς ἐθνότητος, τῆς πίστεως καὶ τῆς γλώσσης· πρέπει αὐτὴ νὰ εἶναι πάντοτε καὶ πανταχοῦ παρούσα ἵνα ἐνθαρρύνῃ καὶ ἡθοποιῇ καὶ τιμωρῇ εἰ δέον διὰ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς ἰσχύος τοὺς Ἕλληνας· τοῦτο καὶ χρέος καὶ συμφέρον αὐτῆς. Τριακόσιοι καὶ ἐπέκεινα Ἕλληνες, ἀδιάφορον ἂν τινες εἶναι καὶ ἐκ τῶν ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, εὐρίσκονται ἐν Παρισίοις, καὶ ὁμῶς στεροῦνται ἐκκλησίας, ἐνῶ καὶ οἱ Δάκας ἔχουσι. Τὸ περὶ δαπάνης θεωρῶ πρόφασιν ψιλὴν καὶ ἐνοχον, ὁσάκις μάλιστα πρόκειται περὶ τῶν ἡθῶν τῆς νεολαίας, τῶν θεμελίων τούτων συμπάσης τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Πλὴν τούτου εὐκόλον νὰ συντηρηθῇ ὁ ναὸς διὰ τῶν συνδρομῶν τὰς ὁποίας ἀενάως χο-

ΙΠΠΟΚΕΝΤΑΥΡΟΙ. Σύμβολον Λακωνίας. (Ίδε σελ. 522).

ρχοῦσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν οἱ ὁμογενεῖς ἀνευ ὠρι-
σμένου σκοποῦ, ἀλλ' ὅπως δαπανήσῃ αὐτὰς ὠφελι-
μώτερον. Δὲν εἶναι τάχα ἐκ τῶν ὠφελιμωτέρων καὶ
ἡ σύστασις Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἐν Παρισίοις; Τὴν
αὐτὴν γνώμην ἠκούσαμεν καὶ ἐκ τοῦ στόματος
τοῦ Κ. Ρόκ, ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλλάδος, μετ' ἀό-
κνου ζήλου μεριμνῶντος περὶ τῶν συμφερόντων τῆς
πατρίδος.

Τὸν ὀργασμὸν τοῦτον τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν μά-
θησιν ἀναγνῶριζει καὶ δι' ἐνθέρμων λόγων ὑποκαίει
ἀδιακόπως ὁ ἀκραιφνέστατος τῶν φίλων τῆς Ἑλλά-
δος Κ. Βιλλεμαίν. Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν εἰς Πα-
ρισίους ἀφίξίν μου παρευρέθην εἰς συνεδρίασιν τοῦ
φιλολογικοῦ τμήματος τῆς Ἀκαδημίας, καθ' ἣν προέ-
κειτο νὰ ἀναπληρωθῇ μέλος ἀποθανόν. Ὁ ἀποδιώ-
σας ἦτο εἰδήμων τῆς ἀνατολικῆς φιλολογίας, καί,
κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθος, ὁ ἀντ' αὐτοῦ ἐκλεχθησά-
μενος ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ διάδοχος τῶν γνώσεων ἐ-
κείνου. Καὶ πρόεδρος μὲν τῆς συνεδριάσεως ἦτο ὁ
παρ' ἡμῖν ἄλλοτε ἱκανὸν χρόνον διατρέψας Κ. Le Bas,
γραμματεὺς δὲ αὐτὸς ὁ Κ. Βιλλεμαίν· ἡ δὲ μάχη,
εἰ καὶ ἀναίμακτος, προεμηνύετο πεισματώδης, διότι
τρεῖς ἦσαν οἱ ὑποψήφιοι, ἐξ ὧν τὸν ἕνα ὑπεστήριξε διὰ
τοῦ κύρους αὐτοῦ καὶ ὁ Κ. Guizot. Τὸν ἄνδρα τοῦ-

τον, τὸν κυβερνήσαντα καὶ διὰ τῆς κυβερνήσεως αὐ-
τοῦ λαμπρύναντα τὴν ἰδίαν πατρίδα, περιειργαζόμενην
ἐν ἀνέσει πρὸ τῆς συνεδριάσεως συνδιαλεγόμενον
μετὰ τῶν ἄλλων. Τὸ ἦθος ἔχων, ὡς καὶ ὅτε ἐκράτει
ἀνὰ χειρας τὰς τύχας τεσσαράκοντα ἑκατομμυρίων
Γάλλων, ἡγεμονικόν, ἀλλ' εὐπρεπὲς καὶ γαλήνιον,
τὸ μέτωπον ἱλαρόν, τὸ ἐνδυμα κόσμιον, τὸ βλέμμα
διαβατικόν καὶ φλογερὸν ἀλλὰ μελαγχολικόν, ἀνε-
κάλει εἰς τὴν μνήμην μου τὴν περικοπὴν ἐκείνην
τοῦ περὶ τῆς ἐν Γαλλίᾳ δημοκρατίας συγγράμμα-
τός του, ὅπου θρηνῶν τὸ εὐμετάβολον τῶν πολι-
τειῶν, ζωγραφεῖ βεβαίως αὐτὸς ἑαυτόν· « Je ne
conçois pas, λέγει περιλυπός, pour des cœurs un
peu fiers, une plus douloureuse destinée que d'ap-
partenir à de tels temps. Il ne reste plus alors qu'à
s'enfermer dans les soins de la vie domestique et
dans les perspectives de la vie religieuse. Les joies
et les sacrifices, les travaux et la gloire de la vie
publique n'existent plus. » Καὶ τῶντι, ἀποχωρήσας
μετὰ τὸ 1848 ἔτος εἰς τὸ πενιχρὸν αὐτοῦ κατάλυ-
μα κατὰ τὴν ὁδὸν La ville l'énéque, αὐτὸς ὁ ἀπο-
βαλὼν ἄλλοτε καὶ τὰ πλουσιώτατα δῶρα τῶν Ἰν-
δῶν ἡγεμόνων, δίδει σπάνιον παράδειγμα ἀδιασεί-
στου ἐγκαρτερήσεως εἰς μίαν ἰδέαν, σπάνιον καὶ ἐν

αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ ὅπου, διὰ τὴν ἀδιάκοπον μεταβολὴν τοῦ εἶδους τῶν κυβερνήσεων, δημοσία ἀγωγή, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ, δὲν ὑπάρχει.

Τετράκις ἐπανελήφθη ἡ ψηφοφορία, διότι ἀπαιτεῖται πλειοψηφία ἀπόλυτος· μετὰ τὴν πρώτην ὁμοῦς ἐγκατελείφθη ὁ εἰς τῶν τριῶν ὑποψηφίων, καὶ ἔμεινεν ὁ ἄλλοτε ἐν Ἀθήναις Κ. Βευλό, καὶ τυφλὸς τις Ἰουδαῖος Μόγκ καλούμενος. Ἐνίκησε δὲ οὗτος δι' ἡμισείας ψήφου, τυχὼν ψήφων εἴκοσι, τριάκοντα καὶ ἑννέα ὄντων τῶν ἐκλογέων, ἐνῶ κατὰ τὸν παραδεδεγμένον κανόνα ἐπὶ ἀπολύτου πλειοψηφίας ἀπαιτοῦνται αἱ ἡμίσεις ψῆφοι καὶ ἔτι μία.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐκλογῆς ὁ Κ. Βιῶ, μέλος ἐκ τῶν ἐγκρίτων τῆς Ἀκαδημίας, προτελθὼν πρὸς τὸν Κ. Βιλλεμαίν ἐνῶ συνωμίλουν μετ' αὐτοῦ, τὸν ἠρώτησε διὰ τί ἐπέμεινε ψηφοφορῶν ὑπὲρ τοῦ Κ. Βευλό· αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη· «Διότι ἀγαπῶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ὄχι τὴν Ἀνατολήν» (γνωστὸν ὅτι ὁ Κ. Βευλό εἶναι ἑλληνιστής.) Ἐπειδὴ δὲ ὑπολαβὼν ἐγὼ παρετήρησα χάριν παιδιᾶς ὅτι ἡ Ἑλλὰς κεῖται εἰς τὴν Ἀνατολήν· «ἔχεις δίκαιον, ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἀδιάφορον· οὔτε τοὺς Ἀράβας οὔτε τοὺς Τούρκους ἀγαπῶ, (ὁ Κ. Μόγκ εἶναι εἰδήμων τῆς Ἀραβικῆς φιλολογίας,) ἀλλὰ μόνους τοὺς Ἕλληνας». Καὶ ἀνυψώσας τὴν πρεσβυτικὴν ἀλλ' ἀρρενωπὸν αὐτοῦ φωνήν· «Ἠλίθιοι, ἀνέκραξε μετ' ὀργῆς, εἶναι σήμερον πάντες οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες εἰς τὴν Εὐρώπην· ναί, πάντες καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Εὐρώπην· ἀγωνίζονται νὰ ἀναστήσωσι πτώμα καὶ δὲν βλέπουσι ποῦ εἶναι ἡ ζωὴ. Καὶ ὠργισμένος ὡς ἦτο ἐδάδιζε τρέχων πρὸς τὸν θάλαμόν του, καὶ ἀνοίξας τὴν θύραν εἰσῆλθε κραυγάζων καὶ κατακρίνων μεγαλοφώνως τὴν τυφλώτουςαν Εὐρώπην, καὶ μὲ ἀφῆκε πρόθυμον νὰ κατασπασθῶ ὑπὸ εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ καὶ αὐτὰ τῶν ποδῶν του τὰ ἔχνη.

Μέλλων νὰ διατρίψω ἕνα μῆνα ἐν Παριείοις, διότι τόσον μόνον χρόνον ἐπέτρεψέ μοι ἡ ἀδυσώπητος Παιδῶρα, ἔσπευσα νὰ ἀνανεώσω ἀρχαίας καὶ νὰ συνδέσω νέας φιλάς, νὰ ἐπισκερθῶ κοινωφελῇ καταστήματα καὶ νὰ θαυμάσω τὰς μεταβολάς, μεταβολὰς ἀενάους, ἐπειδὴ τὰ σήμερον γινόμενα παρακμάζουσιν αὐρίον. Μόνη ἴσως ἡ Σορβόννη μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν, ἐξακοσίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν πρεσβυτικῶν, προδίδει γηράσκουσα καὶ ζοφουμένη, χωρὶς αὐδὲ κἄν νὰ ἐγγίση αὐτὴν ἡ δημιουργὸς χεὶρ, ἡ τὰ πάντα ἀναπλάττουσα κατὰ τὴν ἀχανῆ ἐκείνην πόλιν· μόνην αὐτὴν εὖρον ἄθικτον ὅπως καὶ πρὸ δεκαεπτὰ ἐτῶν, ἴσως δὲ καὶ ὅπως ἐπεσκευάσθη πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων. Ἀφίσταται ἄρα οὕτω ὡς μνημεῖον ἵνα ὑπενθυμίζῃ εἰς ἡμᾶς ὅτι καὶ ὁ ἰσχυρότερος τῶν ἀνθρώπων νοῦς δὲν δύναται νὰ ἀνακαινίσῃ ὅ,τι ἐγήρασε κατὰ τοὺς κανόνας τῆς φύσεως; ἀγνοῶ· ἀλλ' ἂν ὡχρίᾳ τὸ κτίριον, θάλλουσιν ὁμοῦς αἱ ἐν αὐτῷ παραδόσεις, ἐξ ὧν διαπρέπει διὰ τὴν εὐγλωττίαν ἡ τοῦ φιλέλληρος Saint-Marc-Girardin. Εὐτυχῆσας νὰ εὐρεθῶ ἐν Παριείοις κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν μαθημάτων, ἔσπευσα νὰ ἀναβῶ εἰς τὴν Σορβόννην τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐμελλε ν' ἀπαγγεῖλῃ τὸν

εἰσαγωγικὸν αὐτοῦ λόγον· ἡ αἴθουσα ἐν ἣ διδάσκει, ἡ εὐρυχωροτέρα τοῦ καταστήματος, περιλαμβάνει δύο ἢ καὶ ἐπέκεινα χιλιάδας ἀκροατῶν. Ἐλθὼν ἐκεῖ τρία τέταρτα τῆς ὥρας πρὸ τῆς ἐναρξέως, μόλις κατάρθωσα νὰ εἰσδύσω, τοσαύτη ἦτο ἡ συρροή. Οἱ ἀκροαταὶ συνεπιέζοντο καὶ συνωθοῦντο ἀνηλεῶς, καὶ σεσωρευμένοι ἄλλος ἐπ' ἄλλου ὅπως ἦσαν μοι ἐφαινοντο ὅτι παρίστανον εἰκόνα τῶν Ἀγίων πάντων.

Ἡ ὠρισμένη ὥρα εἶχε παρελθεῖ καὶ κορυφωθεί ἡ ἀνυπομονησία τῶν προσδοκῶντων, ὅτε βοή σύμμικτος τὸ πρῶτον καὶ χειροκροτήσεις ἀλλεπάλληλοι τὸ δεύτερον ἀνῆγγειλον ὅτι εἰσῆλθεν ὁ σοφὸς καθηγητής. Εἶδον δὲ καὶ ἐγὼ αὐτὸν καθήσαντα ἢ μᾶλλον ἐξαπλωθέντα, καὶ ἀνατρέψαντα τὴν κεφαλὴν, καὶ θέσαντα τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ προλογίσαντα ὅτι ἔπασχε κυνάγχην. Καὶ ὁμοῦς ὠμίλησεν ὑπὲρ τὴν μίαν καὶ ἡμισίαν ὥραν μὴ προσκόψας, μὴτ' ἀπορήσας, μὴδὲ δισσολογήσας, ἀλλ' ἐνίοτε μόνον ῥίπτων τὸ βλέμμα ἐπὶ μικροῦ χάρτου κειμένου πρὸ τῆς χειρὸς του.

ὑπόθεσιν λόγου εἶχε τὸν ἀπόλογον τοῦ λαφονταίν, περὶ δὲ τὸ τέλος τὴν ἐκτίμησιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Γάλλου μυθοποιῦ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ὀρισμὸς τοῦ ἀπολόγου οὔτε πολὺπλοκος οὔτε διεξοδικὸς εἶναι, ὑπετίθετο ὅτι σύντομος θά ἦτο καὶ ἡ ὀμιλία· ἀλλ' ὁ σοφὸς καθηγητὴς σταχυολογῶν μετὰ πολλοῦ πνεύματος τὸ πνεῦμα τῶν ἄλλων, ἐκάλει εἰς βοήθειαν καὶ ἄλλοτρίας μαρτυρίας, καθ' ἃς κυρίως ἐχειροκροτεῖτο, καὶ ἐδογματίζεν ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ παραβολαὶ εἰς τοῦ ἀπολόγου τὴν δικαιοδοσίαν ὑπάγονται. Τῶν αὐτῶν δὲ ἀπαγγέλλων ἐπαγωγὰ μᾶλλον ἢ διδακτικὰ μετὰ πολλῆς στωμυλίας καὶ χάριτος καὶ εὐεπείας καὶ συναθεύων δι' ἀδιακόπου χειρονομίας, ἐψυχαγωγεῖ καὶ ἀπονός ἀπονόν περιέφερε τὸν ἀκροατὴν, περίλυπον ἀπελθόντα ὅτι ἔπαυσεν ἡχοῦσα ἡ φωνὴ ἡ κατακτελέσασα τὰς ἀκοὰς καὶ τὴν καρδίαν του.

Ἐξελθὼν δὲ καὶ ἐγὼ ἐπορεύθην εἰς κατὰστημα φιλανθρωπότερον ἔχον τὸν σκοπόν, τὸ τῶν Νέων Τυφλῶν (Institution impériale des Jeunes-Aveugles), ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου φίλου μου καὶ φίλου τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων Ἑλλήνων, τοῦ Κ. Brunet de Presle. Τὸ τυφλοκομεῖον τοῦτο τὸ μόνον, ὡς νομίζω, ὑπάρχον ἐν Γαλλίᾳ, περίεργον ἔχει τὴν καταγωγὴν. Τὸ 1784 ἔτος ὅκτω ἢ δέκα νέοι ἀόμματοι, φοροῦντες διόπτρας καὶ ἰστάμενοι δημοσίᾳ περὶ τραπέζης ἐφ' ἧς ἔκειντο τετράδια, ἐμουσούργουν ἀμούσως ἀγωνιζόμενοι νὰ ἐλκύσωσι τὸν οἶκτον τῶν διαβητῶν. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐτέρπετο σωρευθέν περὶ τοὺς ταλιπιώρους ἐκείνους· μεταξὺ ὁμοῦ τῶν πολλῶν ὑπῆρχε καὶ τις Valentin Haüy καλούμενος, ὅστις ἐλθεὼν τοὺς στερουμένους καὶ φωτὸς καὶ ἄρτου, ἐσκέφθη πῶς ἦτο δυνατόν νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς χρησίμους πρὸς τε ἑαυτοὺς καὶ τὴν κοινωνίαν. Ὄθεν ἐπενόησε σχέδιον ἀγωγῆς, τὸ ὁποῖον ἐγκρίθην μετὰ ταῦτα καὶ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐνηργήθη ἰδρυθείσης Φιλανθρωπικῆς ἐταιρίας. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς λοιπὸν ἐκείνης χρονολογεῖται τὸ τυφλοκομεῖον παρακμάσαν μὲν ἐπὶ τινα χρόνον, ἀνακαινισθὲν δὲ ἐπιμελέστερον καὶ τε-

Εὐλογημένον τὸ ὄνομα ἐκείνου ὅστις πρῶτος ἐ-
φεύρε τὸ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν ἀομμάτων σύστημα!
Οἱ μὲν εὐποροὶ, οἱ μὴ ἔχοντες ἀνάγκην ἐπαγγέλμα-
τος ἵνα πορισθῶσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν, μανθάνοντες νὰ
ἀναγινώσκωσι διὰ τῆς ἀφῆς, νὰ μουσικεύωνται ἢ
καὶ τέχνην τινὰ νὰ κατεργάζωνται χάριν τέρψεως,
διανύουσιν ἀλυπότερον τὸν

τυφλὸν γε καὶ δούστηνον ἀνθρώπου βίον

οἱ δὲ ἄποροι κερδαίνοντες διὰ τῆς ἐργασίας τὸν ἄρ-
τον αὐτῶν, δὲν περιέρχονται τὰς ὁδοὺς ἐπαιτυντες
καὶ καταφρονούμενοι.

Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων μαθητῶν τοῦ Ἀυτοκρατορι-
κοῦ τυφλοκομείου τέσσαρες διαπρέπουσι σήμερον.
ὁ Ρενζον, καθηγητὴς τῆς ὑψηλοτέρης μαθηματικῆς
ἐν τινι Δουκείῳ, ὁ Γωτιέ, γνωστὸς μουσουργός, ὁ
Μοντάλ, κυμβαλιστὴς ἐράμιλλος τοῦ Πλέγκελ καὶ
Ἑράρ, καὶ ὁ Φουκώ, ἐμπειρότατος μηχανικὸς βρά-
βευθεὶς καὶ διὰ μεταλλείου.

Οὐχ ἥττον φιλόανθρωπος εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ τινῶν
ἄλλου εἰδους καταστημάτων τὰ ὁποῖα ἐπετεκέρθη
μετ' ἴσης εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἐρευνέτας αὐτῶν
τῶν Φατνῶν (Crèches) καὶ τῶν Ἀσύλων (Salles d'a-
sile). Αἱ Φάτναι, αἵτινες ὀνομάσθησαν οὕτω εἰς ἀ-
νάμνησιν τῆς φάτνης ἐν ᾗ ἐγεννήθη ὁ ἀρχηγὸς τῆς
θρησκείας ἡμῶν, εἶναι βρεφοτροφεῖα ὅπου ἐρχόμε-
ναι καθ' ἐκάστην πρωΐαν αἱ ἐνδεεῖς μητέρες, αἱ
μέλλουσαι νὰ ἐργασθῶσιν ἐκτὸς τῆς κατοικίας αὐ-
τῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἀποθέτουσι τὰ τέκνα τὰ τε
θηλάζοντα καὶ τὰ ἔχοντα ἡλικίαν μέχρι τεσσάρων
ἢ πέντε ἐτῶν. Αἱ δὲ ἐν ταῖς Φάτναις ἐπιμελήτραι
παραλαμβάνουσαι αὐτά, τὰ λούουσι, τὰ ἐνδύουσι
διὰ καθαρῶν ἐνδυμάτων, τὰ τρέφουσι, τὰ κοιμίζου-
σι, συμπαίζουσι μετ' αὐτῶν, τὰ συνεθίζουσιν εἰς δέον
νὰ περιπατῶσι, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τὰ περιποιῶνται
κάλλιον καὶ αὐτῶν τῶν μητέρων. Αἱ ἀπρωρημέναι
μικραὶ καὶ ὠρείδεις αὐτῶν κλίνει εἶναι τοσούτῳ
καθραῖ, ἡ ἀτμοσφαῖρα τῶν κοιτῶνων τοσούτῳ ἀ-
πηλλαγμένη παντὸς μιάσματος, ἡ τάξις τοσούτῳ ἀ-
κριβής, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ θαυμάσῃ τις τὴν
ὁσιότητα (ἡ λέξις δὲν μοι φαίνεται ὑπερβολικὴ)
τῶν γυναικῶν ἐκείνων αἵτινες ἀφιεροῦνται εἰς τὸ φι-
λόανθρωπον τοῦτο ἔργον. Αἱ μητέρες ἐπανερχόμεναι
τὸ ἑσπέρας παραλαμβάνουσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἵνα τὰ
ἐπαναφέρωσι τὴν ἐπιούσαν.

Τοιαῦτα περίπου εἶναι καὶ τὰ Ἀσύλα· ἀλλὰ τὰ ἐν
αὐτοῖς ἀποθετόμενα παῖδια ἔχουσιν ἡλικίαν ἀπὸ
πέντε ἕως ἐπτὰ ἐτῶν, φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν τροφήν,
μανθάνουσι τὸ γράφειν καὶ τὸ ἀναγινώσκειν, καὶ
συνεθίζονται εἰς τὴν κοσμιότητα, τὴν τάξιν καὶ τὴν
χρηστοθήθειαν.

Μακάρια τὰ ἔθνη τὰ οὕτω πως φροντίζοντα περὶ
τῆς ἠθικῆς διαρρύθμισεως τῆς νεολαίας!

(*Ἐπεται συνέχεια.)

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ. Ἰδοὺ πόσος ὁ ἀριθ-
μὸς τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων
τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους τούτου. Ἐν
μὲν Ἀθήναις, 1, Ἀθηνᾶ, 2, Αἰὼν, 3, Ἀνεξάρτητος, 4,
Ἀπόμαχος (περιοδ. σύγγρ.), 5, Ἀριστοφάνης (ὁμ.), 6,
Ἀσκληπιδίς (ὁμ.). 7, Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς, 8, Αὐγή,
9, Ἕλλην, 10, Ἐλπίς, 11, Ἐποχή, 12, Ἑσπέρα, 13,
Εὐαγγελικὸς Κήρυξ (περιοδ. σύγγρ.), 14, Ἑρμῆς.
Κυριακῆς, 15, Ἑφημ. Στρατοῦ, 16, Ἑφημ. Φιλομα-
θῶν, 17, Ζέφυρος, 18, Ἥλιος, 19, Ἱατρικὴ Ἑφημε-
ρίς, 20, Ἱατρικὴ Μελίσσα (σύγγρ. περιοδ.), 21, Ἱ-
ταλικὸς Ταχυδρόμος, 22, Μάρινα, 23, Νέα Ἑλλάς,
24, Νομικὴ Μελίσσα, 25, Πανδώρα (περ. σύγγρ.),
26, Πρωῖνὸς Κήρυξ, 27, Τύπος, 28, Φήμη, 29, Φι-
λόπατρις, 30, Φιλόπατρις Ἕλλην, 31, Φιλελεύθε-
ρος. Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις· 1, Ἀρκαδία, ἐν Τριπό-
λει, 2, Βελτίωσις, αὐτόθι, 3, Μεσσηνία, ἐν Καλά-
μυς, 4, Ἀχαΐα, ἐν Πάτραις, 5, Συνταγμ. Μίνως,
αὐτόθι, 6, Φοῖνιξ, αὐτόθι, 7, Φάρος Ὀρθρος, ἐν Λα-
μίας, 8, Ἑλλ. Χρονικά, ἐν Μεσολογγίῳ, 9, Τηλέγγρ.
Κυκλάδων, ἐν Σύρῳ, 10, Ἀστὴρ Κυκλάδων, αὐτόθι.
Τὸ ὅλον 41.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

—000—

ΦΥΛΛΑΔ. 202. σελ. Βάλει ὑπὸ τὸ οἰκόσημον τοῦ Λομβάρδου
στοιχ. Α, ἀντὶ Β, καὶ ὑπὸ τὸ τοῦ Φραγκοπούλου στοιχ. Β, ἀντὶ Α.
ΦΥΛΛΑΔ. 212, στήλη 1, σελ. 466, στίχ. 28. ἀντὶ τῆς καθ'
ἡμᾶς πόλεων ἀνάγν. τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀσίας πόλεων.

Εἰς τὴν 2 στήλῃ τῆς αὐτῆς σελ. στίχ. 29, ἀντὶ Οὐαλλάν-
τιος γρ. Οὐαλλάντιος.

Σελ. 468 στήλ. 2. στίχ. 1. ἡροφωμένη ἀντὶ ἡρειπωμένη.
ΦΥΛΛΑΔ. 213, σελ. 481. σελ. 2. στίχ. 27. ἀντὶ συναγ-
κειτῶν, γρ. συναγκειτῶν.

Σελ. 482. στήλ. 2. στίχ. 28. ἀντὶ ὑπὸ ἀνθυπάτου (κον-
σουλάριου), γράφ. ἀπλῶς κονσουλάριου.

Σελ. 483. στήλ. 2. στίχ. 13. ἀντὶ Ῥωσσόν γρ. Ῥωσσόν,
καὶ στίχ. 16. ἀντὶ ἀλωθεῖσι γρ. ἀλωθεῖσις, καὶ στίχ. 49.
ἀντὶ Ῥωσσόν, ἢ, γρ. Ῥωσσόν, οἱ.

Σελ. 485. στήλ. 1. στίχ. 49. ἀντὶ Gaila γρ. Yaila.

ΦΥΛΛΑΔ. 212. σελ. 478, στήλ. 2. στίχ. 7. ἀντὶ ὀρθωτέρας
γρ. ὀρθωτέρας, καὶ σελ. 479. στήλ. 1. στίχ. 11. ἀντὶ ἀντι-
καθιστάται, γρ. ἀντικαθίσταται, καὶ στίχ. 48, ἀντὶ ὀρ-
θώτερον, γρ. ὀρθότερον.

ΦΥΛΛΑΔ. 214. σελ. 503. στήλ. 2. στίχ. 23, ἀντὶ διαστέλ-
λεις καὶ... γρ. διαστέλλεις τὰ χεῖλη καὶ...

Εἰς τὴν σελ. 503. στήλ. 1. στίχ. 1, ἀντὶ 1848, γρ. 1850.